

Hayat

*Hayata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt VI. 15, Kânunuevvel, 1929. Sayı:145

YAZILAR VE YAZANLAR

Cuma pazar tatili
Hanım elinin kudreti
İsmet Paşanın nutku
Fransada iktisat
meclisi
Türk eserleri

*İhsan
Cevat*

*A. Emrullah
Nurettin*

Yolcu duygu ve
görüşleri
Ankara
Mazeppa
Hayat ve neşriyat

*Cevat
Celal Esat
Seniha Sami
Hikmet Şevki*

Müşahabe:

Cuma ve Pazar Tatili

Cuma ve Pazar tatili meselesi arasına gazetelerimiz sütunlarını işgal etmektedir. Kendileriyle iktisadî, siyasî ve içtimâî münasebetlerde bulunduğumuz garp âlemi, tatilini Pazara hasrettiği halde bizim tatilimizi başka bir günde yapmamız vaziyette bir aykırılık husule getirmektedir. Bilhassa ecnebî iktisadî müesseselerle sıkı bir temas muhafazasına mecbur olan iktisadî müesseselerimizin bu vaziyetten zarar gördükleri muhakkaktır.

Şunu kaydetmek isterimki bizde eskidenberi hafta tatili mes'elesi dinî bir mes'ele şeklinde telâkki olunmamıştı. Cuma gününün tatile hasrını istilzam eden hiç bir dini kayıt yoktu. Tatil mes'elesi ötedenberi bizde sırf içtimâî bir mes'ele mahiyetini haizdi. Hatta dükkân ve mağazaların Cuma günleri kapanması bile garp ile temastan sonra duyulmuş bir ihtiyacın neticesidir. Bazılarının zannı hlâfına olarak resmî dairelerimizin tatil gününün Cümaya tesadüf ettirilmesi

de eski değil yeni bir usuldür. Tarihlerimiz tetkik edilirse Tanzimattan evel Devlet dairelerinin Cümadan başka günlerde tatil edildiği görülür. Ezcümle Lutfü Tarihi 1247 (1831) senesi vukuatını kaydederken: « Ol vakit Babîâli ile bazı devairi resmiyenin tatilleri Perşembe ile Pazar günleri idi. » (1) diyor.

Lûtfü Tarihi 1246 (1833) senesi vukuatı arasında: « Eskidenberi Babıdefterinin Pazartesi ile Perşembe günleri haftada iki defa tatili mutad idi. Bir aralık tatil yalnız Pazar günlerine tahsis olunmuş idi. Mes'elei mısriye meşagili tatili bütün bütün tatil etmiş ise de meşagilin bertaraf olması münasebetiyle haftada bir defa Perşembe günleri Babıdefteride tatil icra olundu. » (2) diyerek resmî dairelerimizin Cümadan başka günlerde de tatil edilmiş olduğunu anlatıyor. Aynı eser, 1252 (1836) senesi vukuatını kaydederken de aynı mes'eleye dönerek: « O tarihe kadar

Babîâlide hafta içinde tatil için yevmi mahsus olmayup beher gün Babîâli açık bulunmak adet idi. Hazaini şahane memurlarının haftada bir gün tatilleri var idi. Buna kıyasen Babîâlide dahi Perşembe günleri tatil edilmesine karar verildi. Huzuru sadri azamde tertip oluna gelen divanı deavii şeriyenin yevmi mahsusu olan Perşembe günleri tatil münasebetiyle Salıya tahvil olundu, » (3) diyor.

Tanzimat devrine de yetişrek 1265 (1849) ve defat eden Ket-huda zade Arif Efendi hakkında yazılmış olan « Menakibi Ket-huda zade » atlı eserde Arif Efedinin babası Rumeli sudurundan Sadık Efendiden bahsedilirken: « Aslından aklâm ve devairi sairede Cuma günü tatili yokmuş. Hatta Cuma namazına bile Şeyhülislâmlar ve kazaskerler gidemezler, masalihi ibat ile iştigal ederlermiş. Ta ol zamane dekki Müşarünileyh Sadık Efendi Rumeli kazaskeri iken kazasker-

[1] Cilt 3, S. 173.

[2] Cilt 4, S. 100.

[3] Cilt 5, S. 55.

Mazeppa

Ihtar

« O zaman o memuriyeti ifa eden Mazeppa isminde Leh asilzadeğânından biridi; Jan basimir'in sarayında büyümüş ve orada bir az edebiyata aşina olmuştu. Gençliğinde Leh asilzadeğânından birinin zevcesile olan münasebatı keşfedilince, zevç kendisini çırpıplak soydurdu ve vahşi bir atın üzerine bağlatarak koyverdi. At, Ukrayna memleketinden getirilmiş olduğundan, oraya avdet etti, yorgunluk ve açlık ile yarı ölü bir halde bulunan Mazeppayı oraya götürdü. kendisine imdat ettiler: Uzun müddet onların aralarında kaldı ve Tatarlara karşı bazı akınlarda ibrazı liyakat etti. Tahsil ve iktidarı kendisine Aazaklar arasında büyük bir itibar temin etti: Söhreti günden güne ziyadeleştikten Czar kendisini Ukrayna perince nasbetmeye mecbur oldu., Voltaire, Histoire de Charles XII Sahife 196.

« Kral, firar ederken takip edilmekte idi, altındaki at vuruldu; miralay, Gieta yaralı ve bütün kanını kaybetmekte iken, kendi atını verdi. O Fatih, bu suretle muharebe esnasında ata binemediği halde, firar ederken iki defa ata bindirildi.» S. 216

« Kral bazı suvarilerle başka yoldan gitti. Bindirdiği araba yolda kırıldığından kendisini tekrar ata bindirdiler. Bu felâketlere zamime olarak gece bir ormanda yolunu şaşırdı; tükenen kuvvetlerini gayreti ortak telâfi edemiyordu, yaresinin sancıları yorgunluk sebebiyle daha tahammülferse olmuştu, hayvanı da yorgunluktan yere kapamıştı; kral bir kaç saat bir ağacın altında yattı, kendisini her tarafta arayan galibler tarafından her dakîka bulunmak tehlikesine maruzdu., S. 218

Jultuva melhamei kübrasının akabinde talii harp İsveç kralından yüz çevirdiği zaman bir daha mücadele edemeyecek olan maktul bir ordu kızıl kanlar içinde etrafa serilmişti, Mağrur abidleri olan insanlar kadar vefasız olan harp şanı satveti, muzaf-

fer Czara intikal etmişti. Moskova surları tekrar emniyet altına alınmıştı. - ancak ileride daha meşhur bir sene içinde, daha muzlim ve mukassi bir ordu muazzam bir isim, kıtal ile hacalete mevut idi. O daha büyük ve derin bir inhizam ve sukut olacaktı-biri için bir darbe umum için bir yıldırım

Zar böyle tesadüf etmişti; mecruh Charles, kendi ve tabaasının kanile alude olarak gece gündüz tarlalardan seylerden firar etmek ne oldı gunu öğrenmişti, zira firarını teshil için binlerce insan yerlere serildi. Azemeti tezlil edildiği o anda, hakikaten kuvvetten bir korkusu kalmadığı halde hiç bir sedayı itap işidilmedi. Atı maktuldu, Gieta kendi atını verdi ve Ruslara esir olarak öldü. O hayvan da birçok fersahlar yorgunluğa hakkile mukavemet ettiği halde yere kapandı. Kararan ormanın derin klerinde nöbetçilerin uza tan parıldayan ateşleri karşısında kral uzandı, istihahat etmekte muztar kaldı.

Milletler, böyle defneler ve böyle bir istirahat için mi sarfı kuvvet etmişlerdi? Tabı tüüvanı kesilmiş, işkence içinde kalan vücudu yabanî bir ağacın altına yatırdılar. Yaraları katılaşmış, azayı vücudü uyuşmuş idi. Vakıt geç, hava soğuk ve karanlık idi. Kanındaki humma kesik bir uykudan faide görmesine mani idi. İşte hali keyfiyet böyle iken her şeye rağmen Kral sukutuna şahane bir metanetle tahammül ederek felâketin haddi gayesinde azabını iradesine tabi ey edi, vaktile ziri destinde bulunan milletler gibi samit ve muti kaldı.

Rüesadan ibaret bir çitle - heyhat! adetleri pek azdı, zira bir gün içinde pek ziyade eksilmiş idiler; fakat bu bakaya sadık ve âlicenap idiler. Kral ile atının yanında hepsi toprak üzerine oturdular, hepsi mahzun ve sessiz idiler. Zira tehlike karşısında insan ile hayvan birleşir; ihtiyaç, aralarında

bir müşareket tesis eder. Bunların arasında Mazeppa, saldide bir meşenin gölgesinde kendisine bir yastık uydurdu. - Ukraynanın sakın ve cesür hatmanı o ağaç kadar sert ve ondan pek az genç idi. Fakat ibtida o uzun koşu ile takatı kesilen hayvanını tımar etti, ona yapraktan bir yatak hazırladı, topuklariyle yelesini düzeltti, kolani gevşetti, dizğini çözdü; karnını doyurduğunu görünce sevindi zira hayvan gece yarısı rutubetinde yem yemekten imtina eder diye korkmuştu. Fakat o, sahibi kadar metin idi, yatağa, yemeğe ehmmiyet vermezdi, hem cesur hem de muti idi; her ne lâzımsa yapardı, tüylü, yürük, azası kavi bir Tatar atı idi. Sahibini sadakatle taşır, sesine itaat eder, çağırıldığı zaman gelir ve her kesin içinde tanır; etrafında binlerce insan olsa da gece yıldızsız seyrine devam etse o at, gubrubdan sehere kadar, sahibini bir geyik yavrusu gibi takip ederdi.

IV

Sonra Mazeppa meşenin altına setresini serdi, mızrağını yatırdı, silahlar günün uzun yürüyüşüne eyi mukavemet etti mi tüfeğin tavasında barut dolu mu, çakmakları gevşemiş mi diye muayene etti; kılıcının kabzesi ile kınını yokladı, kemeri aşınmış mı diye baktı. O piri muhterem, çantası ile matrasından pek kıt olan nevaletini çıkararak hazırladı, önüne serdi: bir ziyafette bulunan saray erkânından çok daha serbst ve emin bir tavr ile hükümdara ve maiyetine ıkrâm etti. Charles, bundan cüz'i hissesini mütebessimane kabul ederek bir dakika tenavül etti; ruhunu maddî ve manevî cerihalar ve endişeler fevkinde göstermek için calı bir neşe izhar ediyordu. Sonra dedi ki: « Bütün erkânımız her ne kadar metin ve eli kavi iseler de hiç biri senden az söz söylemiş ve çok iş görmüş deyildir, Mazeppa! Iskender ile Bukefalus zamanından beri sen ve atın gibi birbirine yakışan bir

çift dünyaya gelmemiştir: Seyller, çöller üzerinden atını mahmuzlamak hususunda İskitler ölkesinin bütün şanı şerefi sana serfuru etmeli.,

Mazeppa cevap verdi: « Biniciliği öğrendiğim mektebe lanet olsun!

Kıral sordu: « Muhterem hatman bu fenni bu kadar mükemmel öğrendiğin halde neden öyle diyorsun?»

Mazeppa dedi ki: « Hikâyesi uzundur. Bakışlarımıza, seriülcereyan ozi nehri maverasında rahatça otlamak müyesser oluncaya kadar önümüzde bir çok fersahlık yol ve ara sıra mücadele ihtimali var; düşman da bire karşı on nisbetindedir. Haşmetmaab, vücudunuz istirahat muhtacdır, ben şu asakirinize nöbetçi vazifesini ifa ederim.»

İsveç hükümdarı dedi ki: « Fakat rica ederim, şu hikâyeyi anlatta belki bundan uyku nimetini istihsal edebilirim; zira şimdilik rahat uykuya dalmak ümidi gözlerimden kaçmaktadır.»

« Peki, Haşmetmaab, böyle bir ümit ile senelik hafızamı maziye irca ederim: zannederim ki yirmi yaşında idim evet - Kıral Casimir zamanında idi - Zean Casimir, ben de çocukluğumun altı senesini page sıfatile hizmetinde geçirdim. İmanım hakkı için o âlim bir hükümdar idi, zatı haşmetanelerine hiç benzemedi; harp etmez, yeni ölkeler kazanıp tekrar kaybetmezdi; Varşova meclisindeki müna-kaşalardan sarfı nazar, devrei saltanatı fevkalâde bir sükûn içinde geçti: büsbütün de endişesiz deyildi; cinsi latifi ve edebiyatı severdi, bunlar bazen o kadar muannitdirler ki harbda bulunmak arzusunu hissederd; fakat hiddeti çabuk geçer başka bir maşuke yahut yeni bir kitap alırdı. Hayretefza ziyafetler verdi - bütün Varşova, kapılarında toplanarak sarayının ihtişamını hanımları, şahane tavurlu ümerayı askeriyeyi hayran nazarlarla tamaşa ederlerdi. Lehistanın Süleyman'ı gibidi, bütün şairleri bu maalde kasideler inşat ederlerdi, yalnız içlerinden biri, kendisine maaş edilmediğinden münfail olarak bir hicviye yazdı ve tabasbusa muktedir olmamasile tefahur etti.

O sarayda müsabakalarla, oyunlarla vakit geçirilir, herkes şiir yazmaya

üzünirdi, ben bile beyitler yazdım, gazal erime "meyus Thyrsis," imzasını koydum.

Bir Palatin vardı, pek kadim ve asil bir aileye mensup, bir tuz yahut gümüş madeni (1) kadar zengin idi. Tahmin edebileceğimiz vechile güya mintarafillih meb'us imiş gibi mağrur idi. Bütün memleket içinde asalet ve servet cihetinden kendisine yaklaşılabilenler pek azdı. Hâzinesine nazar ettikçe, şecerenamesini tedkik ettikçe adeta beyinsizliğe delalet eden bir şaşkınlıkla onların meziyetlerini kendine ait sanırdı. Kendisinden otuz yaş genç olan zevcesi bu fikrine iştirak etmezdi. günden güne istibdadından usandı. Birçok arzular, ümidler ve korkulardan sonra fazilete bir kaç sirişki veda ithaf etti; bir iki karışık ruya gördü, Varşova delikanlılarına baktı, bir kaç şarkı ve rakstan sonra mutaf fırsatlara intizar etti - o mesut kazalar ki en soğuk kadınların sefkatinı uyandırır - cennete duhul tezkereleri olduğu rivayet edilen unvanları conteina tevcihe hazırlandı lakin gariptir ki o unvanlara en ziyade istihkak kespedenler nadiren övünürler.

V

Ben o zaman yakışıklı bir genç idim. Şimdi yetmiş yaşında iken diyebilirim ki seheri hayatımda kibir ve gururda bana rakabet edebilecek yüksek ve dun rütbede pek az insan vardı; zira kuvvet, gençlik ve neş'em vardı, etvarım şimdi gördüğünüz gibi değildi, şimdi haşin olduğu nispette o zaman latif idi; zira zaman, endişe ve harp ruhumu alnımdan tarayarak çıkardılar; bugünkü halimi dünki halimle mukadebilselerdi akraba ve taallukatımdan hiç kim-e beni tanıyamazdı. Hatta bu tebeddül bende ihtiyarlık, hututu vec-hiyemi sahifesine geçirmeden çok evvel vaki oldu; bilirsiniz ki ben yaşlandıkça cesaretim, zihnim inhitat etmiş değildir, yosa bu saatta otağ yerine yıldızsız bir gök altında, salhurde bir

(1) "Tuz madeni," teşpihi helki bir Lehlinin ağzından caiz görülebilir. Çünkü memleketin paşlıca serveti tuz madenlerinden ibaretdir.

(Aslından) — "Palatin," hükümdar sarayında bir memuriyeti olan asılzadekâne verilen unvandır,

ağacın ayakta oturarak masal söylemezdim. [2]

Sadede gelelim. Theresanın[1] cismi-güya şimdi benimle şu kestane dalı arasında gözümün önünde hıram etmektedir, hâfızamda o derece kuvvetli hutut ile mankuşdır, mamafi o kadar sevgili bir şekli tarif edecek elfaz bulamıyorum; onda - Türklere komşuluğumuz dolayısıyla Leh kanımıza karışmış olan bir Asyalı gözü vardı - şu başımızın üzerindeki sema gibi karanlık idi, fakat içinden - gece yarısı doğan nehtap gibi - bir ışık sezilirdi, iri, m zlim ve kendi şuaatında erir gibi görünen seyl içinde sabih idi, mahzı aşk idi ve yarı rihvet, yarı ateşten ibaret salibde terki hayat ederken - güya ölmek saadet imiş gibi - gasyolmuş nazarlarını semaya ref'eden evliya'yı andırırdı. Yaz ortasında güneş ile şeffaf olmuş bir göle benzerdi ki dalgalar mırıldanmaya cesaret edemezler, semada içerisinde kendi didarını görür. Yanağı ve dudığı - fakat devam ne hacet? O zaman kendisini severdim, hala da severim; ben bu halimde hakikaten vahşi bir ifratü tefrit ile, hayrî şerr ile severim. Biz gazepte iken bile severiz, ta ihtiyar yaşımıza kadar mazinin vâhi gölgesi bizi takip eder, işte Mazeppanın son nefesine kadar hali budur.

VI

Birbirimize tesadüf ettik ve baktık. Onu gördüm. içimi çektim. O bir söz söylemeden cevap verdi. Binlerce şiveler ve remzler vardır ki işidiriz ve görürüz fakat kimse tarif edemez gayri ihtiyari düşünce kışkılcımları taşkın yürekten parıldar ve garip bir anlaşma teşkil eder, hem esrarıengiz hem şediddir, genç kalbler ile fikirleri iradeleri haricinde yanar. zencirlerle rabteder, elektrik teli gibi helak edici ateşi hiç bellisiz naklederler.

Onu gördüm, içimi çektim - sessizce ağladım, Fakat yine bizzarure uzak durdum, nihayet beni kendisile tanıştırdılar, artık. şüphe uyandırmadan konuşabildik - ben o zaman itirafta bulunmak ihtiyakını duydum ve karar verdim, fakat titrek ve zaif söz-

rilem dudaklarımda öldü. Nihayet saati geldi. Bir oyun vardır - manasız ve sebükmağzane bir oyun. bununla vakit geçirirdik - ismini unuttum - şimdi tahattur edemediğim garip bir tesadüf ile bunu oynayorduk. Kazanmak ve kaybetmek endişesinde deyildim - ona yakın olmak oh! en ziyade sevdiğim mevcudiyeti görmek bana kâfidi. Nöbetçi neferi gibi kendisini gözettiler (kâşki bu gece bizimkiler de o kadar iyi gözetebilseler!) nihayet gördüm ki mütefekkir idi, meşguliyetle alâkadar değildi, kaybettikçe ve kazandıkça ne keder ediyor ne de sevinliyordu; mamafi saatlarca oynadı, gûya iradesi kendisini o mahalle rabtetmiş gibidi, fakat kazanmak emelile değil.

O zaman bir fikir beynimin içinde şimşek gibi çaktı - halimde beni yese mahkûm etmeyecek bir şey hissettim. O düşünce ile sözlerim ittiradsız surette ağızımdan döküldü - belagatça kıymeti pek dun sözler - fakat o dinledi - bu kâfidi. - Bir defa dinleyen iki defa dinler; kalbi elbette buzdan değildir. bir defa reddetmek de tekdir demek değildir.

VII

Sevdim ve sevildim - Haşmetmaap, siz böyle zafları hiç bir zaman bilmemişsiniz; bu gerçek ise bütün meserret ve ıztırabımı kısaltırım; bunlar sizce gülünç, vahi şeylerdir; fakat bütün insanlar ihtiraslarına galebe edecek ve yahut sizin gibi hem nefesine hem milletlere hakim olacak tabiatta yaradılmış değildirler. Ben bir prince'im; daha doğrusu bir prince idim, binlerce tabaanın reisi ve hepsini ölüme sevketmeye muktedir idim fakat nefsim üzerinde aynı hükmü icra edemiyordum.

Sadede gelelim. Sevdim vesevildim. Filhakika bu, taliin mes'ut bir tecellisi dir. Fakat en mes'ut şeklinde yine ıstırap ile neticelenir. Gizlice görüştük, beni hucrelerine sevkeden saat, ateşin emelin kâbini idi. Bütün günler ve gecelerim hiç idi - benim için ancak bir saat vardı - gençlik ile ihtiyarlık arasındaki uzun müddet içinde emsalini hatırlayamam. O saati tekrar yaşamak tekrar bir page olmak için Ukraynayı iade ederdim - mes'ut bir page ki rakik bir kalb ile kendi kılıcının sahibi idi, dadı Hakkolan gençlik ile sıhhattan başka elmas ve servete malik değildi.

Gizlice görüştük - bu nevi visal bazı kimselerin kavlinca daha tatlı imiş - bunu bilmem arz ve semanın pişi nazarında o benim olduğunu ilan edebilmek için canımı verirdim; ancak gizli mülakat edebildiğimiz için ekseriya uzun tazallumlerde bulunurdum.

VII

Âşıklar etrafında gözcüler çoktur. Bize de aynı hâl vaki oldu; itap ile fırsatlarda nezaket göstermeliydi; fakat şeytana bühâtan etmek istemem, belki aksî bir aziz idi ki uzun müddet sükûnetini muhafaza edemiyerek dindarane gazebini izhar etti.

Güzel bir gecede bizi gizlice bekliyen casuslar ikimizi de ansızın yakaledılar. Conte'nın hâli hiddetten fazla bir şeydi. Ben silahsız idim; fakat baştan ayağa kadar zırhlı ve silahlı olaydım faik adedlere karşı ne yapabiliirdim? Kasrının civarında, her türlü şehirden ve imdaddan uzak bir mahalde idik, saat sabaha yakın idi; başka bir sabah görebileceğimi ümit etmedim, yaşayacağım dakikalar mahdut zannettim. meryem ana ile belki aizzeden bir ikisine dua okuyarak taliime mütevekkil olurken beni kasrın kapusuna götürdüler. Theresanın akibetini hiç bir zaman öğrenemedim. O andan itibaren talilerimiz ayrıldı. Mağrur conte Platin pek hiddetli olduğunu tahmin edebilirsiniz; hakkı da vardı fakat kendisini en ziyade ığzap eden nokta böyle bir kazanın müstakbel nesline iras edebileceği zarar idi. Kendisi sülalesinin en yüksek ferdi iken asıl armasına öyle bir leke bulaştığına ayrıca mütehayyir idi. Zira kendini insanların birinci i addettiği gibi herkesin ve benim nazarımda öyle addedildiğini zannederdi. Bir page! lanet olsun! Belki bir kıral olaydı tahammül edebilirdi - fakat genç bir page! tehevvrünün derecesini her ne kadar hissettimse de tariften acizim!

IX

"Atı getirin!"

At getirildi - hakikaten asil bir hayvan Ukrayna cinsinden bir Tatar atı, gûya azası sür'ati, tefekkürü haiz imiş gibiydi fakat vahşiydi vahşi geyik kadar vahşi! Üzengi ve dizgin ile tezlil edilmemişti - ancak birgün evvel tutulmuştu; yelesi kabarmış hiddet ve dehşet köpükleri içinde soluyarak, beyhude yere çılgınca çabaladığı hal-

de o çöl mahsulu bana getirildi; hademe güruhu beni birçok kayışlarla sırtına bağladılar; sonra birden bire kırbaçlayarak koyverdiler.

İleri! ileri! atıldık - seyyiller daha az s-ri ve çılgındırlar.

İleri! ileri! nefesim kesildi, nereye şıtap ettiğini göremiyordum: henüz şefak söküyordu. Ben düşmanlarımdan için en fırlatılırken yükselen son insan sesleri vahşi bir kahkaha çığlığı idi ki bir saniye o esafil güruhu arasından rüzgâr üzerinden gürleyerek arkamdan geldi: âni bir tehevvr ile başımı kurtardım, boynunu dizgin yerine yeleye rabteden ipi kopardım, yarı vücudumu bir yana çevirdim, lanetimi uluyarak mukabele ettim; belki rahşımın ayak sesleri ve gök gürültüsünü andıran sür'at arasında işitmediler yahut ehemmiyet vermediler: buna mteessifim - çünkü hakaretlerini üredemiş olmak isterdim. Sonradan layikile reddetlim: o kasr kapusundan, asma köprüsü ile kepenklerinden bir taş, direk, hendek, köprü ve parmaklık kalmamış; tarlalarında bir tutam ot kalmamıştır; ancak divanhanenin ocak taşının yerinde bir duvar sırında ot bitmiş. Oradan defeatla geçseniz o mahalde bir zaman bir kale mevcut olduğu hatırıma gelmez. Kulelerini alevier içinde gördüm, çatırdayan mazgalları hep yarılmıştı, kavrulmuş ve kararmış damdan kızgın kurşun yağmur gibi akıyordu, bütün metaneti intikama karşı siper olamadı. O elim günde beni şimşek parıltısına tevdi eder gibi helâke doğru fırlattıkları zaman bir gün on bin suvariyle birlikte avdet ederek conte'a bu münasebetsiz koşudan dolayı teşekkür edeceğim hatırlarına gelmemişti. Yabancı atı rehper kılarak beni köpüklü sırtına bağladıkları zaman bana acı bir oyun oynadılar: Nihayet ben de hakkile mukabele ettim - zaman her şeyi müsavi kılar - biz ancak saatını gözetelim, hiç bir beşerî kuvvet yoktur ki, eğer affedilmezse, bir kını hırzı can edenin sebatlı tefahhus ve uzun terakkubundan kurtulabilsin.

— Mabadi var —

Lord Byron

Mütercimi

Seniha Sami